

Kindvriendelijke Justitie in Actie

EEN TOOLKIT VOOR HET INTEGREREN VAN KINDVRIENDELIJKE BEGINSELEN BIJ HET WERKEN MET KINDEREN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ ADMINISTRatieve EN GERECHTELIJKE PROCEDURES

Het Child-Friendly Justice - European Network¹ en in het bijzonder de partners van het project «Child-Friendly Justice - In Action» (CFJ-IA) presenteren met trots de «Toolkit voor het integreren van CFJ-beginselen bij het werken met kinderen die betrokken zijn bij administratieve en gerechtelijke procedures»; een praktische gids die is ontworpen ter ondersteuning van professionals die in contact komen met kinderen die gerechtelijke procedures doorlopen. Het CFJ-IA-project wordt gefinancierd door het Erasmus+ programma van de Europese Unie.

¹ www.cfjnetwork.eu

WAAROM IS DE TOOLKIT ONTWIKKELD?

De toolkit is in de eerste plaats een uitwerksel van het CFJ-IA-project; een tweejarig onderzoeks- en leerproject dat in zeven Europese landen - België, Nederland, Italië, Spanje, Tsjechië en Griekenland - werd geïmplementeerd om de kennis en effectieve realisatie van de Child-Friendly Justice Principles² (CFJ-beginselen) in het werk met kinderen, die zich in administratieve procedures binnen het rechtssysteem bevinden, te evalueren middels bureauonderzoek, interviews met professionals en gesprekken met kinderen en jongeren.

De bevindingen van het project, die in zowel nationale rapporten als het Europese rapport³ volledig terug te vinden zijn, hebben grote hiaten in de implementatie van de CFJ-beginselen aan het licht gebracht. Vaak waren deze kwesties het gevolg van een gebrek aan opleiding, kennis, hulpmiddelen of andere logistieke, sociale of administratieve belemmeringen. Na het verzamelen van feedback van professionals en verklaringen van kinderen over hun ervaringen tijdens een administratieve procedure, wees het onderzoek ook op een aantal inspirerende praktijken en ideeën (*good practices*), evenals op innovaties die de CFJ-beginselen zouden ondersteunen in nationale wet- of regelgeving.

Met dit in gedachten tracht deze toolkit een antwoord te bieden op de waargenomen uitdagingen, door professionals een concrete bron van de beste praktijken en ideeën te bieden, inclusief links naar aanvullende bronnen en sturende vragen. Dit alles om aanpassingen en (zelf)reflectie onder professionals aan te moedigen, met een focus op uitvoerbare, kleine gedragsveranderingen en de herziening van de beschikbare middelen om de CFJ-beginselen te integreren in hun dagelijks werk.

VOOR WIE IS DE TOOLKIT?

- ↳ Dienstverleners en professionals die contact hebben met kinderen die **alleenstaand of samen met familieleden** betrokken zijn bij een gerechtelijke of administratieve procedure.
- ↳ Professionals die direct contact hebben met kinderen tijdens en voor/na een gerechtelijke procedure, zoals: maatschappelijkwerkers, advocaten, rechters, immigratie ambtenaren, hulpverleners van de Kinderbescherming, woonzorgcentrum medewerkers, voogden, tolken, culturele mediators of vrijwilligers.

N.B: Het CFJ-IA-project heeft zich tot heden voornamelijk gericht op asielgerelateerde procedures, met name op verzoeken om internationale bescherming; de huidige inhoud van deze toolkit put om deze reden uitgebreid uit de ervaringen en feedback van alleenstaande minderjarige vreemdelingen en van professionals die betrokken zijn bij migratiegerelateerde procedures. De ambitie van de toolkit is echter om belangrijke bronnen te blijven verzamelen, die voor professionals van toepassing kunnen zijn om de CFJ-beginselen te implementeren in verschillende contexten (administratieve procedures met betrekking tot echtscheiding, kinderen die in contact komen met de politie, enzovoort) en voor verschillende doelgroepen.

² Comité van Ministers van de Raad van Europa, 17 november 2010, Richtlijnen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa voor Kindvriendelijke Justitie, online beschikbaar (in het Engels): <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

³ Beschikbaar op de website van Child-Friendly Justice - European Network: <https://www.cfjnetwork.eu/child-friendly-justice-in-action>

METHODOLOGIE

De methodologie bestaat uit:

1. De identificatie van bepalende strategische elementen die professionals in staat stellen de beginselen van Child-Friendly Justice (CFJ) succesvol na te leven en te integreren in hun werk. Sommige succesfactoren liggen misschien niet binnen het bereik van specifieke professionals (bijvoorbeeld de opname van de CFJ-beginselen in nationale wetgeving), terwijl anderen in meer of mindere mate wel haalbaar zijn.
De huidige toolkit richt zich primair op dit laatste, om 'actiegerichte' veranderingen en handelwijzes te bevorderen. De veronderstelling is: hoe meer succesfactoren ingevoerd worden, hoe meer professionals zich zullen (/kunnen) aansluiten bij de CFJ-beginselen.
2. Bij elke sleutfactor suggereert de toolkit sturende vragen om professionals aan te sporen om te reflecteren over het aanpassingsvermogen van hun manier van werken met kinderen, en om hen te helpen mogelijke obstakels voor de implementatie van CFJ, evenals oplossingen voor die obstakels, te identificeren.
3. De toolkit bevat voor elke sleutfactor voorbeelden van de verschillende manieren waarop professionals problemen oplossen. Dit zijn voorbeelden van inspirerende praktijken, die vaak plaatsvinden in een specifieke nationale context.

Kortom, de toolkit moedigt kleine gedragsveranderingen aan, aanpassingen die binnen het bereik van de professional liggen, terwijl relevante wetgevende of institutionele elementen binnen bepaalde nationale contexten ook worden benadrukt.

DE BEGINSLEN VAN KINDVRIENDELIJKE JUSTITIE

SUCCESSFACTOREN

Dit zijn 'faciliterende factoren' die het waarschijnlijker maken dat professionals de CFJ-beginselen zullen naleven in hun contact met kinderen.

SLEUTELVRAGEN

Deze vragen zetten aan tot reflectie voor professionals die in contact komen met een kind en helpen om factoren die het behalen van succes in de weg staan te identificeren.

INSPIRERENDE PRAKTIJKEN

Dit zijn voorbeelden binnen de context van migratie of andere gerechtelijke procedures. We maken onderscheid tussen drie categorieën:

Inspirerende ideeën die zijn aangedragen door professionals

Juridische of institutionele innovaties/effectieve werkmethoden die gerepliceerd kunnen worden

Bronnen van praktische hulpmiddelen

VAN TOEPASSING OP ALLE CFJ-BEGINSELEN

CFJ-BEGINSELEN ZIJN IN DE NATIONALE WETGEVING VERWERKT

SUCCESSFACTOR: **De leidende beginselen van CFJ zijn effectief opgenomen in de nationale wetgeving en/of zijn juridisch bindend.**

- ↳ *Worden de beginselen van kindvriendelijke justitie expliciet genoemd/overgenomen door nationale autoriteiten? Door mijn bestuur of beroepsorganisatie?*
- ↳ *Kan er binnen mijn bestuur/bij mijn manager beroep worden gedaan op de beginselen?*
- ↳ *Worden de beginselen in het algemeen op nationaal niveau gepromoot en/of in specifieke procedures erkend (bijvoorbeeld bij verzoeken om internationale bescherming van kinderen)?*

Italië: Wet nr. 47 van 7 april 2017 schetst specifieke bepalingen over beschermende maatregelen voor alleenstaande buitenlandse minderjarigen, en erkent dat “*niet-begeleide buitenlandse minderjarigen recht hebben op kinderbescherming en op gelijke behandeling als minderjarigen met het Italiaanse of Europese staatsburgerschap*”. Deze wetstekst bevordert de implementatie van de CFJ-beginselen ook indirect, bijvoorbeeld door aan te bevelen dat de communicatie met alleenstaande minderjarigen *met de hulp van een culturele bemiddelaar, in een taal die het kind kan begrijpen en met taalgebruik dat overeenkomt met de mate van volwassenheid en geletterdheid van het kind dient plaats te vinden.*

OPLEIDING EN VOORLICHTING VOOR PROFESSIONALS

SUCCESSFACTOR: Professionals hebben een opleiding in CFJ voltooid en/of weten waar ze (bronnen van) informatie over CFJ kunnen vinden (inclusief een hulpverlener, expert of contactpunt binnen hun organisatie).

- ↳ *Biedt mijn instelling de middelen/ opleidingen/tools aan om mijn vaardigheden voor het beheer van kindvriendelijke justitie te ontwikkelen?*
- ↳ *Waar kan ik over kinderrechten, kindvriendelijke communicatie en/of kinderveerpsychologie leren?*
- ↳ *Hoe kan ik binnen mijn bestuur/ organisatie opleidingen over de beoefening van de CFJ-beginselen aanmoedigen?*

België: Professionals van de Commissaris-generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) profiteren van gezamenlijke trainingen die standaard worden aangeboden door het CGVS en vervolgens worden gemonitord door leidinggevenden. Deze professionals volgen de module 'Interviewing Children' van het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken, evenals de interne richtlijnen van het CGVS over kinderrechten.

Webinar over kinderrechten in migratiegerelateerde administratieve en gerechtelijke procedures. Deze webinar is gebaseerd op de resultaten van het veld- en bureauonderzoek van het Child-Friendly Justice - In Action-project dat in zes landen (Spanje, Nederland, Italië, Griekenland, Frankrijk en België) is uitgevoerd, met een specifieke focus op de situaties in Griekenland, Italië en België. Het CFJ-IA-project heeft als doel de hiaten in en tekortkomingen voor migrerende kinderen van het rechtssysteem te beoordelen. Ook worden de stemmen van begeleide en alleenstaande kinderen die in die landen asiel zoeken verzameld.

<https://childhub.org/en/child-protection-webinars/strengthening-rights-child-administrative-and-judicial-procedures-related>

Online cursus Human-rights Education for Legal Professionals (HELP), een onderdeel van de Raad van Europa, over kindvriendelijke justitie en kinderrechten

<https://m.coe.int/help-course-brief-child-friendly-justice/16808b4f27>

SUCCESSFACTOR: Gunstige ondersteuning van mijn leidinggevenden/organisatie om kinderen anders dan volwassenen te behandelen en procedures aan te passen aan hun specifieke behoeften.

- ↳ *Wat zijn de interne richtlijnen of gemeenschappelijke gedragslijnen binnen mijn organisatie/beroep om CFJ-beginselen te instrueren?*
- ↳ *Zijn er specifieke middelen beschikbaar binnen mijn afdeling of bestuur om de richtlijnen voor kindvriendelijke justitie te implementeren? Verwijzen andere ketenpartners of overheden naar deze middelen?*
- ↳ *Hoe kan ik mijn collega's/leidinggevenden overtuigen van het belang om kinderen anders te behandelen dan volwassenen?*
- ↳ *Hoe kan ik collega's/leidinggevenden overtuigen van het belang van kinderrechten in een complexe en gepolitiseerde migratiecontext?*

Frankrijk: Bij gebrek aan steun van de departementale diensten nemen verenigingen zelf het initiatief om maatschappelijk werkers over jongerenrechten op te leiden. Dit stelt maatschappelijk werkers in staat jongeren juridische ondersteuning te bieden en hun rechten te doen gelden.

België: Dito worden opleidingen over de rechten van jongeren aan professionals gegeven door:

- DCI-België
- Youth Law Services
- Jeunesse & Droit

PARTICIPATIE

SUCCESFACTOR: Het beginsel van het recht op participatie wordt goed begrepen en het recht van kinderen om zich uit te spreken over kwesties die hen aangaan wordt gerespecteerd.

- ↳ *Is het vanzelfsprekend dat een kind gehoord wordt als hij/zij zich zorgen maakt over een procedure? Wordt hij/zij aangemoedigd om zijn of haar mening te geven?*
- ↳ *Is er voldoende participatie van het kind? Wordt bij de keuze voor directe of indirecte participatie de volwassenheid, de omstandigheden waarin het kind zich bevindt en ervaringen van het kind betrokken?*
- ↳ *Hoe wordt de spreek- en luistertijd tussen de kinderen en volwassenen in een gezin onderling verdeeld?*

België: Handeling van een van de rechters van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Conseil du Contentieux des Etrangers) om rekening te houden met het kind tijdens de hoorzitting: afhankelijk van de mate van betrokkenheid van het kind bij de zaak wordt het kind aan het begin van de hoorzitting een passende plek in de zaal aangewezen, zodat hij/zij deel uitmaakt van de procedure. In een zitting vroeg de rechter bijvoorbeeld aan de volwassenen op de eerste rij om ruimte te maken voor een kind dat naar de tweede rij verwezen was, zodat het kind de procedure vanaf de eerste rij kon bijwonen.

Sommige professionals benadrukten het belang van voldoende tijd (20 á 30 minuten vóór het begin van het interview) om kinderen op hun gemak te stellen en/of de nodige voorzieningen te treffen voor eventuele speciale behoeften.

Italië: Wet 47/2017, artikel 15 erkent expliciet het recht van alleenstaande buitenlandse minderjarigen om gehoord te worden tijdens een procedure. Volgens het artikel "wordt de emotionele en psychologische hulp voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen in elke stap en fase van de procedure verzekerd door de aanwezigheid van de door de minderjarige aangeduide geschikte personen, evenals door als zodanig erkende groepen, stichtingen, verenigingen of niet-gouvernementele organisaties met aantoonbare ervaring in het helpen van minderjarige vreemdelingen, met toestemming van de minderjarige, en toegestaan door de raadplegende gerechtelijke of administratieve autoriteit".

Spanje: De Autonome Gemeenschap van Aragon heeft een Richtlijnprotocol ontwikkeld om het luisteren naar en de participatie van kinderen en jongeren binnen sociale diensten te garanderen. Tijdens hun eerste interview worden kinderen en jongeren geïnformeerd over de beoordelings- en diagnoseprocessen die zullen volgen.

Het begin van de interventie is het meest geschikte moment om hen in te lichten over hun rechten, en met name over de mogelijkheid om hun mening tijdens de procedure mee te delen middels een schriftelijke verklaring, via hun vertegenwoordiger of een andere geschikte beroepswerker. Het protocol is online te vinden (in het Spaans):

https://www.aragon.es/documents/20127/674325/GUIA_ESCUCHA_PARTICIPACION.pdf/438e4109-52f3-cf84-6be7-0d2798267ce4

SUCCESSFACTOR: Professionals die direct contact hebben met kinderen worden opgeleid om te communiceren met jongeren van alle leeftijden en ontwikkelingsfasen, en om te communiceren met kinderen in bijzonder kwetsbare situaties. Hierbij kan het gaan om het gebruik van toegankelijke taal in plaats van juridisch jargon, of het gebruik van cultureel inlevings- en beoordelingsvermogen om ervoor te zorgen dat de communicatie begrijpelijk is en wordt aangepast aan de leeftijd, rijpheid en kwetsbaarheid van het kind.

- ↳ *Waar kan ik informatie en hulpmiddelen vinden om voor een adequate participatie van verschillende leeftijdsgroepen, vooral van jonge kinderen, te zorgen?*
- ↳ *Waar kan ik informatie/hulpmiddelen vinden voor het aanpassen van mijn communicatie aan kinderen met mogelijke communicatieproblemen (handicap, speciale behoeften, enzovoort)?*
- ↳ *Ben ik me bewust van de omstandigheden in het land van herkomst, de religie en de leefomgeving van het kind?*
- ↳ *Ben ik me bewust van de relatie die het kind heeft tot verschillende seksuele geaardheden?*
- ↳ *Heb ik ervoor gezorgd dat het kind zich in zijn/haar moedertaal kan uitdrukken?*
- ↳ *Indien een tolk aanwezig is, hoe zorg ik dan dat de communicatie tussen de tolk en het kind middels kindvriendelijk taalgebruik verloopt?*

Nederland: Sommige interviewers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst staan toe dat de tolk contact maakt met het kind. Hoewel dit geen vaste praktijk is, aangezien de tolk formeel alleen de exacte woorden van de betrokkenen mag vertalen, is het een manier om kinderen op hun gemak te stellen, vooral omdat het kind en de tolk vaak dezelfde culturele achtergrond hebben.

Tool: "Hoe breng je kindvriendelijke informatie over op migrerende kinderen?"

Italië: Als beste wetgevingspraktijk bepaalt artikel 15 van wet 47/2017: "De alleenstaande minderjarige vreemdeling heeft het recht om via een wettelijke vertegenwoordiger deel te nemen aan alle gerechtelijke en administratieve procedures die betrekking hebben op hem/haar en om zo uitgebreid mogelijk te worden gehoord. Daartoe is de aanwezigheid van een culturele bemiddelaar gegarandeerd".

SUCCESSFACTOR: Alle professionals die met en voor kinderen werken moeten de nodige interdisciplinaire trainingen krijgen over de rechten en behoeften van kinderen van verschillende leeftijdsgroepen, zodat ze goed zijn uitgerust om de psychologische, sociale, emotionele en cognitieve behoeften van het kind te beoordelen. De inhoud van de trainingen dient aan te sluiten op de groeiende kennis over psychologie, gedrag en behoeften van het kind.

- ↳ *Hoe kan ik waarnemen of een kind zich ongemakkelijk voelt?*
- ↳ *Heb ik de tools of training om het kind zelfvertrouwen te geven?*
- ↳ *Heb ik ervoor gezorgd dat de relatie met het kind gebaseerd is op vertrouwen?*
- ↳ *Hoe kan ik de volwassenheid en het begripsvermogen van het kind beoordelen?*
- ↳ *Ben ik me voldoende bewust van de bijzonderheden, zoals de sociale context of emotionele toestand van het kind?*
- ↳ *Heb ik professionele multidisciplinaire hulp gezocht om het contact met het kind voor te bereiden?*

Nederland: Sommige interviewers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst proberen het kind te troosten/gerust te stellen terwijl het van de wachtkamer naar de interviewkamer loopt. Bijvoorbeeld door hen terloopse vragen over sport te stellen.

Tsjechië: De meeste professionals hebben aan het begin van elk gesprek een informele interactie met het kind om zijn/haar volwassenheid te bepalen.

Griekenland: Professionals hebben benadrukt hoe belangrijk het is dat de casusmedewerkers voldoende tijd hebben om het interview voor te bereiden, eventueel met de nodige multidisciplinaire professionele hulp, afhankelijk van de bijzonderheden van het kind.

Neem zelfs in een noodsituatie de tijd om het kind gerust te stellen over jouw geheimhoudingsplicht en openbaarmakingsverplichtingen. Dit zal het kind helpen zich veiliger te voelen tijdens jullie gesprek.

SUCCESSFACTOR: Kinderen moeten worden opgevangen en gehoord in niet-intimiderende en kindgerichte omgevingen. Waar mogelijk dienen kinderen ook voordat een procedure begint bekend te worden gemaakt met de inrichting van de rechtbank of andere faciliteiten, en met de rollen en identiteiten van de verschillende betrokken professionals.

- ↳ *Heb ik ervoor gezorgd dat ik het kind ontmoet in een omgeving die geruuststellend is voor hem/haar?*
- ↳ *Pas ik mijn houding of lichaamstaal bewust aan als ik met een kind praat?*

België: Een positieve praktijk bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen die het publiek aanpast bij procedures van alleenstaande kinderen en van kinderen die op eigen naam een aanvraag hebben ingediend. Om de aanwezigheid van volwassenen in de zaal te beperken worden altijd dezelfde tijdsslots ingepland voor deze hoorzittingen. Deze manier van organiseren zorgt voor een rustigere, meer vertrouwelijke sfeer waarin kinderen zich kunnen uiten zonder gestoord te worden door het komen en gaan en de aanwezigheid van andere aanvragers en hun advocaten.

België: Het CGVS beschikt over hoorkamers die speciaal voor zittingen van kinderen onder de 16 jaar zijn ontworpen. Deze kamers hebben kleurrijke meubels die een comfortabelere, gastvrijere en minder formele sfeer voor hen creëren. Er is bijvoorbeeld een kleine lounge-ruimte met fauteuil, stoelen en koffietafel, en er is een reeks specifieke leermiddelen die kinderen kunnen helpen hun verhaal te delen en emoties te uiten.

Meer informatie is beschikbaar op:

<https://www.cgrs.be/en/asylum/children-asylum-procedure>

INFORMATIE

SUCCESFACTOR: **Er is specifiek, kindvriendelijk informatiemateriaal ontworpen en beschikbaar gesteld.**

- ↳ *Heeft mijn organisatie kindgerichte informatietools in verschillende talen ontwikkeld die ik kan uitdelen?*
- ↳ *Is het kind geïnformeerd over het verloop van de procedure en zijn/haar rechten hierbij, en over de gevolgen van de beslissing?*
- ↳ *Is de informatie al tijdens een andere fase van de procedure aan het kind verstrekt?*

België: Het CGVS publiceerde de 'Gids voor begeleide kinderen in de asielprocedure in België', geschreven voor begeleide kinderen met het doel de procedure voor hen begrijpelijk te maken. De gids informeert onder anderen kinderen die hun ouders of voogd vergezellen tijdens asielprocedures over hun participatierecht.

https://www.cgra.be/sites/default/files/brochures/asiel_asile_-_minors_-_guided-foreign-minors_-_eng.pdf

Het CGVS publiceerde ook de 'Gids voor niet-begeleide minderjarigen die asiel aanvragen in België'.

https://www.cgrs.be/sites/default/files/brochures/asiel_asile_-_nbmv_mena_-_unaccompanied-foreign-minor_-_eng_2.pdf

Deze gidsen worden door de Dienst Vreemdelingenzaken aan het begin van de procedure uitgedeeld en zijn beschikbaar in het Nederlands, Frans, Engels, Arabisch, Dari, Pasjtje, Russisch en Albanees.

De gidsen vormen een relevante tool om kinderen de procedure voor internationale bescherming uit te leggen, ook als de tekst middels gepaste, kindvriendelijke communicatie door een daarvoor bekwame volwassene moet worden voorgelezen of door een tolk moet worden vertaald.

Italië: Veel residentiële zorginstellingen hebben een juridische werknemer/dienstverlener in dienst die verantwoordelijk is voor het informeren van het kind en zijn/haar voogd over alle juridische zaken die hem/haar aangaan en die relevant zijn voor de begeleiding van het kind tijdens administratieve procedures.

Griekenland: Ontwikkeling van kindgerichte informatiematerialen in verschillende talen en de distributie hiervan aan elk kind dat bij het eerste opvangcentrum aankomt. Zodra een kind bij een opvangcentrum arriveert, wordt er, voordat de registratie in gang wordt gezet, een informatiesessie gepland. Gedurende de asielprocedure/het proces voor gezinshereniging worden ook vervolgsessies gehouden.

Tool 'Child-friendly information for children in migration and life projects' (Raad van Europa, 2017). Beschikbaar in het Engels en Frans.

<https://www.coe.int/en/web/children/projects>

SUCCESSFACTOR: Professionals nemen alle noodzakelijke (voorzorgs-)maatregelen om ervoor te zorgen dat de informatie niet alleen gecommuniceerd wordt, maar ook daadwerkelijk begrepen wordt door het kind. Hiertoe behoort het verstrekken van informatie aan zowel kinderen als aan hun ouders/voogd en/of wettelijke vertegenwoordiger, en ook het zorgen dat procedures of beslissingen aan het kind worden uitgelegd met taalgebruik dat aansluit bij de leeftijd.

- ↳ *Hoe zorg ik ervoor dat de informatie niet alleen wordt doorgegeven aan het kind, maar ook wordt begrepen door het kind?*
- ↳ *Zijn er regelingen of richtlijnen die ik kan invoeren om de verschillende fasen van de procedure en/of de uiteindelijke beslissing aan kinderen uit te leggen?*
- ↳ *Toont het kind een actief begrip van de verstrekte informatie?*
- ↳ *Wordt mijn interactie met een kind wiens moedertaal verschilt van de mijne standaard bijgewoond door een tolk?*

In **Italië** en **Spanje** wordt culturele bemiddeling georganiseerd. Dit is een transversale competentie die dieper gaat dan louter vertalen en tolken, omdat de focus ligt op het faciliteren van de relatie tussen mensen van verschillende culturele achtergronden via wederzijds begrip.

Sommige rechters publiceren vonnissen in aangepaste vorm voor kinderen. Helen Stalford en Kathryn Hollingsworth hebben een artikel⁴ gepubliceerd waarin ze onderzoeken hoe en waarom de vorm en presentatie van rechterlijke beslissingen belangrijke aspecten zijn van de toegankelijkheid van de justitie voor kinderen. Het artikel geeft praktische voorbeelden van manieren waarop kindvriendelijke informatie kan worden verstrekt die kinderen kan helpen om de beredenering van een juridische beslissing te begrijpen.

⁴ "This is about you and your future": Towards Judgements for Children', Helen Stalford and Kathryn Hollingsworth, Modern Law Review, 14 mei 2020, online beschikbaar in het Engels: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/1468-2230.12536#.XUjsVNQadPU>.linkedin

BELANGEN VAN HET KIND

REKENING HOUDEN MET DE BELANGEN VAN HET KIND

SUCCESSFACTOR: Het beoordelen van de belangen van het kind vereist een omvattend proces waarbij terdege rekening wordt gehouden met zijn/haar inzichten en meningen; alle rechten van het kind (zoals het recht op waardigheid, vrijheid en gelijke behandeling) worden te allen tijde gerespecteerd, en alle belangen van het kind die in het geding staan, inclusief zijn/haar psychologisch en fysiek welzijn en juridische, sociale en economische belangen, worden in de integrale benadering meegewogen.

- ↳ *Heb ik, binnen het kader van de specifieke situatie van het kind, alle gevolgen van de beslissing naar behoren gelokaliseerd en daar rekening mee gehouden?*
- ↳ *Heb ik de risico's in het land van herkomst van het kind goed geanalyseerd, met dit specifieke kind in gedachten? Beschik ik over voldoende en actuele kennis van de nationale/ lokale context en de specifieke risico's voor kinderen die deze met zich meebrengt ('Country of Origin Information' - COI)?*

In de EU biedt de vrijwillige onderzoeksgroep ASYLOS een vrij toegankelijke databank aan met rapporten van 'Country of Origin Information', ofwel rapporten met informatie over landen van herkomst, die gedetailleerd ingaan op de nationale situaties in relatie tot tal van thema's en specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld LHBTIA+ mensen).

<https://www.asylos.eu/what-we-do>

Praktische gids over de belangen van het kind in asielprocedures, beschikbaar in zestien talen:

https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/Practical_Guide_on_the_Best_Interests_of_the_Child_EN.pdf

Griekenland: Ideeën van professionals.

De vaststelling van de belangen van het kind moet een doorlopende procedure zijn die begint bij het pre-registratie proces in de opvangfaciliteiten en die voor elk kind van toepassing is. De aangewezen voogd dient, in samenwerking met een psycholoog en de advocaat van het kind, een beoordeling van de belangen van het kind uit te voeren, om de best mogelijke oplossing voor zijn/haar bescherming vast te stellen (d.w.z. indien nodig de scheiding van het dossier van het kind met die van de ouders).

Er is een dringende behoefte aan de oprichting van een commissie voor de naleving van de belangen van het kind die verantwoordelijk zal zijn voor de identificatie, implementatie en het waarborgen van de beginselen van de belangen van minderjarigen. Deze commissie zal als een veiligheidsklep fungeren, in directe samenwerking met de voogd van het kind en de toegewezen hulpofficier van justitie, en zal indien nodig alle overtredingen melden.

REKENING HOUDEN MET DE BELANGEN VAN HET KIND

- ↳ *Heb ik het subjectieve element van angst/risico van het kind naar behoren geanalyseerd? Heb ik bijvoorbeeld voldoende bewijs dat het kind een ondersteunend netwerk, toegang tot sociale rechten, enzovoort zal hebben in zijn/haar land van herkomst?*
- ↳ *Heb ik voldoende rekening gehouden met de huidige omstandigheden van het kind in zijn/haar gastland? Hoe staat het met de integratie van het kind in de gastgemeenschap, de sociale netwerken en relaties, taalvaardigheid, aanwezigheid op school, gezondheid, toekomstplannen, emotionele staat, culturele integratie, enzovoort?*

Italië: Wet 47/2017 bevat specifieke bepalingen met betrekking tot de belangen van het kind, zoals de rol van opvangfaciliteiten bij het samenstellen van een «*sociaal dossier*» waarin de nuttige elementen voor het bepalen van de beste langetermijnoplossing in het belang van het kind uiteen worden gezet. Vrijwillige voogden hebben ook een cruciale rol als ‘garantstellers’ of ‘beschermers’ van de belangen van het kind. (In 2019 hebben het EASO en de Italiaanse Kinderombudsman meer dan 170 vrijwillige voogden voor niet-begeleide minderjarigen opgeleid).

SUCCESSFACTOR: Met alle respect voor het recht van het kind op een privé- en gezinsleven wordt een nauwe samenwerking tussen verschillende professionals aangemoedigd om een diepgaand begrip van het kind en een beoordeling van zijn/haar juridische, psychologische, sociale, emotionele, fysieke en cognitieve omstandigheden te verkrijgen.

Er dient een gemeenschappelijk beoordelingskader te worden vastgesteld voor professionals die met of voor kinderen werken (zoals advocaten, psychologen, artsen, politieambtenaren, immigratieambtenaren, maatschappelijk werkers en bemiddelaars).

↳ *Zijn er professionals van verschillende disciplines betrokken bij de beoordeling en het bepalen van de belangen van het kind? Ben ik op de hoogte van alle aspecten van de situatie van het kind (bijvoorbeeld zijn/haar sociologische, medische en juridische omstandigheden)?*

↳ *Is er een systeem voor de coördinatie tussen de verschillende professionals die bij de procedure betrokken zijn?*

Frankrijk: Sommige professionals benadrukten dat de consolidatie van hun professionele netwerk niet alleen belangrijk was om hun eigen expertise te versterken, maar ook om de casussen van minderjarigen die naar een andere locatie moesten verhuizen te blijven volgen.

Spanje: De Comillas Universiteit heeft op basis van General Comment nr. 14 van het VN-Kinderrechtencomité een handreiking opgesteld voor de evaluatie en het bepalen van de belangen van het kind. Beschikbaar in het Spaans:

<https://repositorio.comillas.edu/xmlui/handle/11531/26167>

OMGAAN MET EMOTIONELE BELASTING/STRESS

SUCCESSFACTOR: Volgens de WHO⁵ worden de geestelijke gezondheid en welzijn van een mens niet alleen door individuele kenmerken beïnvloed, maar ook door de sociale omstandigheden en de omgeving waarin de persoon zich bevindt. Deze bepalende factoren interageren op dynamische wijze en kunnen de mentale toestand van een persoon bedreigen of beschermen.

- ↳ *Hoe kan ik de emotionele impact en stress van een asielprocedure zorgvuldig beoordelen en verminderen?*
- ↳ *Zijn er richtlijnen binnen mijn bevoegdheid voor het beoordelen van de belangen van het kind?*
- ↳ *Welke middelen zijn er voor het beoordelen van de emotionele behoeften van kinderen die ik begeleid?*
- ↳ *Heb ik tijdens officiële gesprekken met de autoriteiten rekening gehouden met de impact van de emotionele stress/trauma van het kind op zijn/haar 'prestatie'?*
- ↳ *Heb ik beoordeeld hoe/of de schade die het kind in het land van herkomst en/of tijdens de reis naar het gastland heeft opgelopen zijn/haar huidige emotionele toestand nog beïnvloedt?*

Griekenland: De ngo METAdrasi - Action for Migration and Development faciliteert de opvang en integratie van vluchtelingen en migranten in Griekenland. Sinds 2011 voert METAdrasi de identificatie en certificering van slachtoffers van foltering uit. Het programma wordt beheerd door een interdisciplinair team. Meer informatie is online beschikbaar, in het Engels:

<https://metadrasi.org/en/campaigns/certification-of-torture-victims/>

Spanje: Bij aankomst in het eerste opvangcentrum worden zowel de fysieke als de mentale toestand van een kind of jongere beoordeeld. Als ze psychische problemen of problemen met middelengebruik hebben, worden ze doorverwezen naar de SAMU,^[1] een centrum voor minderjarigen met psychische problemen, of naar Prisma,^[2] een therapeutisch centrum voor geestelijke gezondheid. In andere gevallen worden ze doorverwezen naar een openbaar geestelijk gezondheidscentrum.

In Andalusië werd een gids samengesteld voor het eerste gezondheidsonderzoek van alleenstaande minderjarige migranten:

https://www.juntadeandalucia.es/export/drupaljda/Gu%C3%ADa_MENA2019_DEF_0.pdf

[1] <https://www.samu.es/minors/>

[2] <http://hospitalprisma.com/>

⁵ Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), Regionaal kantoor voor Europa, «Mental health: factsheet», 2019, online beschikbaar (in het Engels): https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/404851/MNH_FactSheet_ENG.pdf?ua=1

NON-DISCRIMINATIEBEGINSEL

SUCCESSFACTOR: Professionals kunnen de getuigenissen van kinderen bewust of onbewust bekritisieren of wantrouwen, en daarmee hun geloofwaardigheid in twijfel trekken.

Professionals zijn zich bewust van de factoren die hier invloed op hebben en de interne vooroordelen die hun gedrag en mogelijk hun beslissingen gedurende de procedure beïnvloeden.

↳ *Ben ik me bewust van de mogelijke vooroordelen die ik in mijn werk pleeg toe te passen als gevolg van mijn individuele, culturele, maatschappelijke, etc. referentiekader?*

↳ *Hoe kan ik me meer bewust worden van deze vooroordelen en proberen hier alert op te zijn?*

Tool “Everyday bias detector: Start using behavioural insights in your work” (beschikbaar in het Engels, Frans en Spaans).

https://apolitical.co/en/solution_article/everyday-bias-detector-start-using-behavioural-insights-in-your-work

Tool “De kern van de zaak - de geloofwaardigheid beoordelen van kinderen die asiel aanvragen in de Europese Unie” (‘The Heart of the Matter - Assessing Credibility when Children Apply for Asylum in the European Union’), ontwikkeld door de UNHCR, is een op kinderrechten-gebaseerd raamwerk dat professionals begeleidt bij het beoordelen van feiten tijdens interviews met kinderen. (Beschikbaar in het Engels en Frans)

<https://www.refworld.org/docid/55014f434.html>

AANDACHT VOOR KWETSBARE GROEPEN

SUCCESSFACTOR: De CFJ-richtlijnen benadrukken de noodzaak van specifieke bescherming en hulp voor kinderen in kwetsbare groepen, zoals minderjarige migranten, vluchtelingen en asielzoekers, alleenstaande kinderen, kinderen met een handicap, dakloze en straatkinderen, Roma-kinderen, en kinderen die in een jeugdinstelling verblijven.

↳ *Heb ik vastgesteld of het kind tot een kwetsbare groep behoort (bijvoorbeeld meisjes, migranten, mensen met een fysieke of psychische beperking, slachtoffers van mensenhandel of uitbuiting, enzovoort)?*

↳ *Heb ik de specifieke risico's en beschermingsredenen (kinderarbeid, kinderuitbuiting, ontzegging van het recht op onderwijs en schendingen van kinderrechten in het algemeen) voor kinderen uit het land van herkomst van het kind geïdentificeerd? Vallen de ervaringen van het kind onder een of meer van deze redenen?*

↳ *Heb ik er vanuit de regelgeving voor gezorgd dat het 'kwetsbare' kind de benodigde ondersteuning krijgt voor vrije toegang tot de procedure?*

Tool EASO-instrument voor de identificatie van personen met bijzondere behoeften.

<https://ipsn.easo.europa.eu/>

Tool «Primer for Juvenile Court Judges: A Trauma-Informed Approach to Judicial Decision-Making for Newcomer Immigrant Youth in Juvenile Justice Proceedings», gepubliceerd in 2019: introduceert succesfactoren die jeugdrechters zouden moeten overwegen om allochtone nieuwkomers die in jeugdzaken voor moeten komen traumagericht te benaderen.

Deze tekst bespreekt de definitie van jonge allochtone nieuwkomers, verduidelijkende casestudy's, de rol van trauma in het leven van jonge allochtone nieuwkomers, de weg van trauma naar het jeugdstrafrecht, traumatische stress binnen het jeugdstrafrecht, de juridische gevolgen van betrokkenheid bij het rechtssysteem op immigratiestatus, culturele overwegingen, hoe beschermende factoren versterkt kunnen worden en wat rechters kunnen doen. Het document bevat ook een aantal nuttige bijlagen over de unieke ervaringen van niet-begeleide minderjarigen, de jurisprudentie van het Hooggerichtshof, de ontwikkeling van de hersenen van adolescenten en een glossaria.

<https://www.nctsn.org/resources/primer-juvenile-court-judges-trauma-informed-approach-judicial-decision-making-newcomer>

Nederlandse uitgave

Kindvriendelijke Justitie in Actie: een toolkit voor het integreren van kindvriendelijke beginselen bij het werken met kinderen die betrokken zijn bij administratieve en gerechtelijke procedures.

Deze publicatie is tot stand gekomen met financiële steun van het Erasmus + programma van de Europese Unie.

De inhoud van deze publicatie is de exclusieve verantwoordelijkheid van Defence for Children International en kan op geen enkele manier worden opgevat als een afspiegeling van de standpunten van de Europese Commissie, noch het officiële beleid van de Raad van Europa of enige andere donor.

*Geciteerde wetgevingsteksten zijn geen officiële juridische vertalingen.

©2020, Defence for Children International - België. Alle rechten voorbehouden. Materiaal in deze publicatie mag vrijelijk worden geciteerd of herdrukt, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld. Verzoeken voor toestemming om de publicatie te reproduceren of vertalen dienen te worden gericht aan info@defensedesenfants.be

ISBN: 978-2-931126-03-5

Kindvriendelijke Justitie in Actie

EEN TOOLKIT VOOR HET INTEGREREN VAN KINDVRIENDELIJKE BEGINSELEN BIJ HET WERKEN
MET KINDEREN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ ADMINISTRATIEVE EN GERECHTELIJKE PROCEDURES